

פרשת מטות

וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף חלוצי צבא. וישלח אותם משה אלף למטה לצבא אותם ואת פינחס בן אלעזר (לא, ה-ו)

יש לעיין בכפילות המקרא, דמאחר שנמסרו מאלפי ישראל אלף חלוצי צבא למה חזר הכתוב לכתוב שמשה שלח אלף חלוצי צבא לכל מטה, עוד העיר האוה"ח מה ענין שאמר הכתוב וישלח אותן משה וצ"ע, באופן דהיה משמע מזה דב' דינים נתקיימו בזה, חדא שנמסרו מאלפי ישראל י"ב אלף חלוצי צבא ודין נוסף נתקיים בשילוח משה אלף למטה, וכמובן שכל זה צריך פירוש וביאור.

והנה כתיב (לעיל פסוק ד) אלף למטה אלף למטה, ודריש בספרי לרבות שבט לוי, והקשה במושב זקנים דהלא כתיב שהיה רק י"ב אלף חלוצי צבא, ואם אפרים שלחו אלף חלוצי צבא ומנשה שלח אלף חלוצי צבא, א"כ בודאי לא שלחו שבט לוי אלף חלוצי צבא, ויקשה דברי הספרי דמרבה שבט לוי ששלחו למלחמה, ותירץ דאף דלוי שלח למלחמה מ"מ לא שלח אלף, והדברים צ"ב מה נשתנה שבט לוי.

עוד תירצו בעלי התוס', דבאמת מנשה ואפרים נחשבים כשבט אחד ולא שלחו אלא אלף חלוצי צבא ושבט לוי שלחו אלף, וביאר הרא"ם דאף דלענין שילוח מרגלים כתיב בפרשת חוקת שאפרים ומנשה נחשבו כב' שבטים חלוקים, הוא לפי דשילוח מרגלים היה עבור נחלת הארץ, ברם מלחמת מדין היתה נקמת ה', ובזה שפיר י"ל דאפרים ומנשה נחשבו כשבט אחד, ושבט לוי שלח אלף חלוצי צבא עכ"ד.

והנראה, דהנה מלחמת מדין אית ביה תרתי, חדא שהיה נקמת השם כמו שאמר משה לישראל, ושנית שהיה זה נקמת בני ישראל כמאמרו של הקב"ה למשה נקום נקמת בני ישראל, והנה כתב הרמב"ם (פי"ב מהל' איסו"ב ה"י) דמה שנהרגו נשי מדין הוא מחמת תקלת מיתה שבאה לישראל על ידם, וענין זה מכוון כלפי נקמת בני ישראל. והנה מן הדין הוא ששבט לוי אינו יוצא למלחמה, כמבואר ברמב"ם (פי"ג מהל' שמיטה ה"ב) שהובדלו מדרכי העולם ואין עורכין מלחמות כשאר ישראל, ברם כ"ז הוא רק מחמת לתא דמלחמה ונקמת ישראל, אך דין נקמת ה' יש לומר דאף שבט לוי איתנייהו בה, אדרבה לשבט ה' ראוי לעשות נקמת ה', ואשר בזה מבואר מה דמרבה בספרי דאף שבט לוי שלחו לצבא, ולמש"נ היינו רק מחמת לתא דנקמת ה'.

הלא מעתה יש ליישב כפילות המקראות, דהא דכתיב וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה י"ב אלף חלוצי צבא, זהו מחמת לתא דנקמת בני ישראל, וקרא דוישלח אותם משה אלף למטה הוא מחמת לתא דנקמת ה', שמשה שלח אלף למטה מדין נקמת ה', ויש לומר דלכן במה שנמסרו מישראל כתיב חלוצי צבא, כי עיקרו היה לצורך מערכות מלחמה, אף בשילוח דמשה לא כתיב חלוצי צבא כי עיקרו לנקמת ה'.

מקור: חבצלת השרון